

Article Arrival : 01/11/2019
Related Date : 15/01/2020
Published : 15.01.2020

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.2085>

Reference Arıkan, N. (2020). "Sosyal-Duygusal Öğrenme Programı İle Desteklenen Eğitsel Oyunların Üniversite Öğrencilerinin Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerine Etkisi", International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 54; pp:195-203.

SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME PROGRAMI İLE DESTEKLENEN EĞİTSEL OYUNLARIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNE ETKİSİ

The Effect of Educational Games Supported by the Social-Emotional Learning Program on the Social-Emotional Learning Skills of University Students

Arş.Gör.Dr. Neslihan ARIKAN

Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Ankara/TÜRKİYE

ÖZET

Eğitsel oyunlar, oyun oynarken eğitmeyi amaçlayan bir araçtır. Çalışmanın amacı, sosyal-duygusal öğrenme (SEL) programı ile desteklenen eğitsel oyunlar ile verilen çeşitli oyunların sosyal-duygusal becerilere etkisini araştırmaktır. Araştırmada deneysel ön-test son-test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Araştırmanın deney grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 3.sınıfında öğrenim gören 38 öğrenci; kontrol grubunu ise Rekreasyon Bölümü 2. sınıfında öğrenim gören 37 öğrenci oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen her iki grup da daha önce eğitsel oyunlar dersi almamıştır. Araştırmada deney grubundaki öğrencilere toplam 12 oturum SEL tabanlı eğitsel oyunlar dersi verilmiştir. Kontrol grubu öğrencileri ise mevcut öğretim programına devam etmiştir. Ders planları sosyal-duygusal öğrenme modelinin basamaklarına ve ilgili literatüre göre düzenlenmiştir. Veri toplama aracı olarak Deleware Sosyal-Duygusal Yeterlik Ölçeği (DSEC-S) ve yansıtıcı günlük değerlendirme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde ölçeklerden elde edilen tanımlayıcı istatistik ve Tek Yönlü Kovaryans Analizi (ANCOVA), yansıtıcı günlük değerlendirme formundan elde edilen yüzdeler analiz yöntemlerinden faydalanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik sonucunda, deney ve kontrol gruplarının DSEC-S toplam puanları arasında anlamlı farklar olduğu, deney grubu öğrencilerinin son-test toplam puanlarında anlamlı bir artış olduğu, kontrol grubu öğrencilerinin toplam puanlarının ise çok az seviyede yükseldiği tespit edilmiştir. ANCOVA sonucuna göre, DSEC-S son-test toplam puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Yansıtıcı günlük değerlendirme formu sonuçlarına göre öğrencilerin öz farkındalık, öz yönetim, sorumlu karar alma, ilişki becerileri ve sosyal farkındalık davranışlarında yükselme olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, 12 haftalık SEL tabanlı eğitsel oyunların üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, SEL tabanlı eğitsel oyunlardan elde edilen sonuçlar kültürel adaptasyonun sağlandığını

ABSTRACT

Educational games are a tool aimed at educating when playing games. The aim of the study is to investigate the impact of various games on social-emotional skills given through educational games supported by the social-emotional learning (SEL) program. In this study, pattern with experimental pre-test final-test control group was used. The experiment group of the study was composed of 38 students studying in 3rd grade in the Department of Physical Education and Sports Teaching in the Faculty of Sport Sciences of Gazi University; the control group was composed of 37 students studying in 2nd grade in the Recreation Department in spring semester of the 2017-2018 academic year. Both groups selected according to the intended sampling method have not taken educational games lessons before. In the study, a total of 12 sessions of SEL-based educational games lesson was given to the students in the experiment group. Control group Students continued their current education program. The course plans were organized according to the steps of the social-emotional learning model and the relevant literature. The Deleware Social-Emotional Competence Scale (DSEC-S) and reflective daily evaluation form were used as data collection tools. Descriptive statistics obtained from scales and One-Way Covariance Analysis (ANCOVA), percentile analysis methods obtained from reflective daily evaluation form were used in the analysis of the data. As a result of descriptive statistics, it was determined that there were significant differences between the DSEC-S total scores of the experimental and control groups, that there was a significant increase in the final-test total scores of the experimental group students, and that the total scores of the control group students rose slightly. According to the ANCOVA result, it was found that there was a significant difference in DSEC-S final-test total scores in favor of the experimental group. According to the results of the reflective daily assessment form, it was determined that there was an increase in the students behaviors of self-awareness, self-management, responsible decision-making, relationship skills and social awareness. As a result, it was determined that 12 weeks of

göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor, eğitsel oyunlar, oyun, sosyal-duygusal öğrenme.

SEL-based educational games were effective in developing the social-emotional skills of university students. Furthermore, results from SEL-based educational games indicate that cultural adaptation has been achieved.

Key Words: Physical education and sports, educational games, games, social-emotional learning.

1.GİRİŞ

Bireylerin gelişiminde duygusal, sosyal ve akademik açıdan bir bütün olarak gelişimi önemlidir. Duygusal ve sosyal becerilerin şekillendiği ilk yer öncelikli olarak aile ortamıdır. İleriki yıllarda geliştirilmesi ise hem eğitim-öğretim ortamı hem anne-baba tutumlarıyla yakından ilgilidir. Çocukların kendi akranları ya da yetişkinlerle yaşadıkları çoğu sorunların, duygusal ve sosyal açıdan doyuma ulaşmamış ve yetersizliklerden kaynaklandığı görülmektedir. Bu doğrultuda ebeveynler, çocuklarının hayat başarısını sağlayacak duygusal ve sosyal becerilere ilişkin kazanımlarını öteleyerek, yalnızca akademik başarısını ön plana alabilmektedirler.

Bireyler, duygusal ve sosyal becerilerle kendilerini gerçekleştirebilmektedirler. Çocukların ve gençlerin akademik ve hayat başarısını yakalamaları adına öncelikli olarak aile içerisinde daha sonra da eğitim ortamında duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesi ve desteklenmesi gerekir. Öğrenciler, okullardaki sistematik öğretim yolu ile bu becerileri kazanmaktadır (Richardson, 2000). Duygusal ve sosyal yetersizliğe maruz kalan bir birey küçük yaşlarda, ergen gebeliği, kötü beslenme alışkanlıkları, AIDS, şiddet, alkol, sigara ve madde bağımlılığı gibi olumsuz davranışları arttırdığı saptanmıştır. Bu olumsuz davranışların, yetişkinlikte ise daha ciddi boyutlara ulaştığı görülmektedir (Burke, 2012). Bu tür olumsuz davranışların son yıllarda artmasından dolayı araştırmacılar, bireylerin duygusal ve sosyal gelişiminin önemini altını çizerek, bu konuların daha özenle ele alınmasını istemişlerdir. Çalışmalarda, akademik başarının yanısıra duygusal ve sosyal yönden sağlıklı bir gelişimin öneminden bahsedilmiştir.

Sosyal ve Duygusal Öğrenme (SEL), kişinin iş ve okul hayatında başarılı olması için gereken temel yeterlilikleri kazanması olarak tanımlanmaktadır. (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL] 2012). Elias (2003) SEL'i, kişinin kendi duygularını ve başkalarının duygularını tanıma, duygularını ifade etme ve yönetme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma, etkili iletişim kurma ve sürdürme, toplum ihtiyaçlarına karşı duyarlı olma gibi yaşam görevlerini sürdürmek için ihtiyaç duyulan becerileri geliştirme süreci olarak tanımlamıştır. SEL becerileri ise, diğerleri ile iş birliği yapma, etkili öğrenme, iş yaşamı- toplumsal yaşam-aile yaşamı gibi alanlarda başarı için önemli rol oynayan ve akademik başarıyı destekleyen (problem çözme, stresle başa çıkma, iletişim ve benlik saygısı gibi) yetenekler bütünüdür (Elias, O'Brien ve Weissberg, 2006). Dolayısıyla çocukların akademik gelişimleriyle birlikte duygusal ve sosyal gelişimlerinin de desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

SEL programları ile ilgili yapılan araştırmalar, öğrencilerin daha fazla akademik başarı ve okula daha fazla katılım göstermesi için öğrencilerin en yüksek düzeyde sosyal-duygusal yeterliliğe sahip olmaları gerektiğini göstermektedir (Malecki ve Elliot, 2002). SEL programlarının etkisi üzerine bir meta-analiz ve üç geniş çaplı incelemenin sonuçları, çocukların ve ergenlerin davranışlarında, tutumlarında ve okul performansında olumlu etkilere işaret etmektedir (Durlak ve diğ., 2011; Payton ve diğ., 2000). Yapılan araştırmalarda SEL programlarının öğrencilerde sakinleşme, kendini kontrol etme, paylaşma, yardımlaşma, övgüde bulunma, iş birliği içinde olabilme ve sosyal ilişkileri güçlendirme gibi üst sosyal becerilerin geliştiği bildirilmiştir (Kam ve diğ., 2004). Ayrıca SEL programlarının, motivasyon ve sorumluluk, katılım ve çalışma alışkanlıkları; toplumun güçlenmesi için çalışma, okula karşı olumlu bir tutum, yüksek akademik motivasyon ve eğitim hedefleri belirleme, çalışma ve öğrenmeye karşı daha olumlu bir yaklaşımda bulunma, okul stresi ile başa çıkmak için daha iyi bir yeteneğe sahip olma, davranış sonuçlarının daha iyi anlaşılması davranışlarını geliştirmektedir (Zins ve diğ., 2004).

SEL ile ilgili yapılan birçok araştırmada SEL becerilerinin okullarda programlı bir şekilde yürütülmesi ve eğitim programları içinde yer alması gerektiği belirtilmektedir (Neil ve diğ., 2009). Çocukların sadece okulda değil hayatta da başarılı olmaları için temel beceri özelliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu becerilere sahip olmayanların başarılı olma olasılığı daha düşüktür. Okullarda uygulanan SDÖ müdahalelerinin okul ortamını iyileştirdiğini, öğrencinin davranışsal ve akademik işleyişini arttırdığını (Osher ve diğ., 2017) ve yaşam becerilerini geliştirdiğini (Camiré, Forneris, Trudel ve Bernard, 2011;

Danish, Forneris, Hodge ve Heke, 2004; Fraser-Thomas, Côté ve Deakin, 2008) göstermektedir. Okullarda SEL becerilerini geliştirmenin en hızlı yolu öğrencinin hareket etmesini sağlamaktır.

Walter (2009), hareket yoluyla, sosyal ilişkiler ve duygusal yetenekler üzerinde pratik yapmanın ve teşvik etmenin mümkün olduğunu, çünkü bedensel hareketlerin sosyal etkileşimleri ve duygusal yeteneklerle başa çıkmayı gerektirdiğini belirtir. Hareket ve öğrenme devinimini sağlayan ve öğrenmelerin pekiştirilmesine ortam hazırlayan önemli aktivitelerden biri eğitsel oyunlardır.

İnsanlarda gelişim, hayat boyu devam eden ve dönemler hâlinde farklılıklar gösteren uzun bir süreçtir. Bu süreçte, bireyin sağlıklı bir gelişim göstermesi bekleniyorsa farklı dönemlerde, birçok farklı oyuna ve etkinliğe katılması gerekir. Bireyin gelişimini desteklemek amacıyla oynadığı bu oyunların gelişim dönemlerine göre planlanarak hazırlanması, oyunlara eğitsel bir değer kazandırır.

Belirlenen amaçlar doğrultusunda oyun alanı, oyuncu sayısı, oyuncu seviyesi, oyun süresi, tekrar sayısı ve kullanılacak araç gereç bakımından önceden planlanan oyunlara eğitsel oyun denir. Eğitsel oyun, bireysel yetenekleri ortaya çıkartıp geliştiren, yarışma hırsı kazandırırken kurallara uymayı, sevinci ve üzüntüyü paylaşmayı da öğreten, oynarken eğitmeyi amaçlayan bir araçtır (Akandere, 2003).

Öğrenme ve öğretme sürecine aktif olarak katılan öğrenciler, eğitsel oyunla öğretim sürecinde problem çözme, planlama, stratejik düşünme, akıl yürütme, sorumluluk alma, karar verme, hızlı düşünme, iletişim vb. gibi becerilerini ve iş birliği, yardımlaşma, sosyalleşme vb. gibi olgularını eğitsel oyunlar sayesinde geliştirebilir (Gürcan, Özhan ve Uslu, 2008; Yıldız, Şimşek ve Araz, 2016). Bu bağlamda eğitsel oyunların, bilişsel boyut ve SEL becerileri ile yakından ilişkili bütünsel ve bütünlüklü bir deneyim olduğu açıktır.

Akademisyenlerle ve yaşlılarıyla doğru iletişim kuramayan, kendini ifade etmekten çekinen, sorunlara birtakım çözümler getiremeyen, duygularını dile getirirken zorlanan, sosyal bir ortama girmek istemeyen gençler başarısızlık ve mutsuzluk eylemlerini yaşamlarına aktarmaktadırlar. Öğrencilerin kendilerini doğru ifade edebilmeleri ve başarılı olabilmeleri için sosyal-duygusal becerilerinin yeterli düzeyde olması çok önemlidir.

SEL programları genelde çocuk ve ergenler üzerinde yapılmaktadır. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin de SEL becerilerinin geliştirilmesine ihtiyacı olduğunu ve SEL tabanlı fiziksel aktivite programları ile bu öğrencilerin de SEL becerilerinin geliştirilebileceğini vurgulamak için yapılmıştır. Dolayısıyla çalışmada SEL tabanlı eğitsel oyunlar uygulanması planlanmış ve uygulamanın üniversite öğrencilerinin SEL becerileri üzerindeki etkisine odaklanılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, SEL tabanlı eğitsel oyunların, üniversite öğrencilerinin SEL becerilerine etkisinin incelenmesini amaçlanmaktadır ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. SEL tabanlı eğitsel oyunlar öğretimi uygulanan deney grubu ile uygulanmayan kontrol grubunun SEL becerilerine ilişkin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. SEL tabanlı eğitsel oyunlar öğretimi deney grubunun SEL becerileri üzerinde herhangi bir etkisi var mıdır?

2.2. Araştırma Deseni

Bu çalışmada, deneysel ön-test son-test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Ön-test son-test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelde ön-testlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine, son-test sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder. Deney grubu bağımlı değişken üzerinde etkisi test edilecek olan işlemi (yeni bir ders materyali, farklı bir öğretim yöntemi ya da bir eğitim programı gibi bir uygulama) alırken kontrol grubu doğal süreci yaşar (Büyüköztürk, 2019).

2.3. Çalışma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın deney grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 3.sınıfında öğrenim gören 38 öğrenci; kontrol grubunu ise

Rekreasyon Bölümü 2. sınıfında öğrenim gören 37 öğrenci oluşturmuştur. Daha öncesinde Eğitsel Oyunlar dersi almayan sınıflar rastgele atama yöntemi ile deney ve kontrol grubu olarak seçilmiştir. Öğrenci gruplarını Türkiye'nin farklı şehirlerinden gelmiş, farklı etnik kökenlere sahip öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşları 18 ile 24 arasında değişmektedir.

SEL becerileri açısından grupların denk olup olmadığını tespit etmek amacıyla Deleware Sosyal-Duygusal Yeterlik Ölçeğinden (DSDY-Ö) alınan ön-test toplam puanları karşılaştırılmıştır. Varyans eşitliği sonucu Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin SEL becerilerine ilişkin ön-test toplam puanlarının Varyans eşitliği (One-Way ANOVA)

	Değişkenler	N	$\bar{X}$	ss	df	f	p
Öntest	Deney	38	127.76	18.40	1	1.542	.376
	Kontrol	37	116.45	25.34	67		

$p < .05$

Tablo 1'e göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin SEL becerilerine ilişkin ön-test puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F_{(1,67)} = .376, p > .05$). Bu durum, gruplara göre öğrencilerin SEL becerilerinin birbirine denk olduğunu göstermektedir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Deleware Sosyal-Duygusal Yeterlik Ölçeği ve yansıtıcı günlük değerlendirme formu kullanılmıştır.

2.4.1. Deleware Sosyal-Duygusal Yeterlik Ölçeği: Mantz ve diğerleri (2016), psikometrik olarak öğrencilerin sosyal-duygusal yeterliklerini değerlendirmek amacıyla bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır. Öğrencilerin sosyal-duygusal yeterliklerini değerlendirmek için maddeler dört alt boyuta ayrılmıştır ve her alt boyutta üç madde yer almaktadır: Karar alma sorumluluğu (1, 5 ve 9. maddeler), ilişki becerileri (4, 8 ve 12. maddeler), öz yönetim (3, 7 ve 11. maddeler), sosyal farkındalık (2, 6 ve 10. maddeler). Ölçekte yer alan maddeler 4'lü Likert skalasında puanlanmaktadır. Ölçekte birinci madde ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 48'dir. Örnek madde olarak "Yaptığım hatadan ders çıkarmada iyiyimdir (karar alma sorumluluğu)", "Başkalarının nasıl hissettiğini önemserim (sosyal farkındalık)", "Davranışa geçmeden önce düşünürüm (öz yönetim)", "Başkalarıyla iyi geçinirim (ilişki becerileri)" şeklinde verilebilir.

Delaware ölçeğinde, kamu okullarının 3-12. sınıflarında öğrenim gören 126 ilkököl, ortaokul ve lise olmak üzere toplam 32.414 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin toplam alt boyutları arasındaki korelasyon katsayılarına ve sosyal-duygusal yeterlik puanlarına bakıldığında, alt boyutlarda .65 ile .95 arasında orta ve yüksek korelasyon, toplamda ise .47 ile .82 arasında korelasyon hesaplanmıştır ($p < .001$). Ayrıca iç tutarlılık katsayılarının .58 ile .69 arasında, toplamda ise .84 olduğu belirlenmiştir (Mantz ve diğ., 2016). Uyarlanmış ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları .76 ile .79 arasında, toplamda ise .70 olarak bulunmuştur.

2.4.2. Yansıtıcı Günlük Değerlendirme Formu: Araştırmacı tarafından SEL seviyelerine uygun olarak 10 ifadeden oluşan bir form hazırlanmıştır. Deneysel işlem sürecinde 12 ders boyunca, her ders sonunda öğrencilerin bu formu doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler o günkü ders sonunda kendilerine her seviye için 1-5 arasında bir değer vermişlerdir. İfadeler aşağıda gösterilmiştir:

Responsible decision-making: "Arkadaşımı etkileyen önemli bir karar aldım", "Kendimi etkileyen önemli bir karar aldım".

Relationship skills: "Arkadaşım ile birlikte çalışma yaptım", "Başkasına bir konuda yardımcı oldum".

Self-management: "Arkadaşlarıma karşı davranışlarımı kontrol ettim", "Bir hedefime ulaşmak için kendimi zorladım, motive ettim".

Social awareness: "Arkadaşımın duygu, düşünce ve farklılığı üzerinde empati kurdum", "Arkadaşımın kültürel farklılıklarından kaynaklanan davranışlarına saygı duydum".

Self-awareness: "Bir konu hakkındaki duygu ve düşüncem davranışımı ne yönde etkilediğinin farkına vardım", "Güçlü ya da zayıf olduğum bir davranışımı değerlendirerek davranışımın ortaya çıkardığı sonucu kabullendim".

2.5. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın deney grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 3. sınıfında öğrenim gören 38 öğrenci; kontrol grubunu ise Rekreasyon Bölümü 2. sınıfında öğrenim gören 37 öğrenci oluşturmuştur.

Çalışma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 3. sınıfında öğrenim gören 38 öğrenci ile Eğitsel Oyunlar dersinde, haftada bir gün, 12 hafta, 12 ders olarak planlanmıştır. Ders planlarının hazırlanması için CASEL, (2012) ve Zins ve diğ., (2004) kaynaklarının içerikleri ve örnek uygulamaları incelenmiştir. İnceleme sonucunda eğitsel oyunlar içerisine SEL'in seviyeleri ve hedef davranışlarını içeren kazanımlar yerleştirilerek 12 ders programı hazırlanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarına çalışma ile ilgili bilgi verildikten sonra bilgilendirilmiş gönüllü onam formları dağıtılmıştır. Onam formları toplandıktan sonra ön-test için DSEC-S'i doldurmaları istenmiştir. Sonrasında SEL tabanlı eğitsel oyunlar, 12 hafta boyunca deney grubuna uygulanmıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler mevcut öğretim programlarına devam etmişlerdir. Deney grubunun eğitsel oyunlar dersinin teknik uygulamaları ve SEL programının uygulaması araştırmacı tarafından yapılmıştır. Uygulama sonrasında DSEC-S, son-test olarak deney ve kontrol grubuna tekrar uygulanmıştır. Deneysel uygulamalar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Deneysel Uygulamaları

Ders	Seviye	Kazanım	Etkinlik
1	Öz-farkındalık	Kendine ve başkalarına saygı gösterme, kendini kontrol etme	Tanışma oyunları Kaynaşma oyunları
2	Öz-farkındalık	Problemlere mantıksal çözümler bulma, birbirine güven sağlama	Tanışma oyunları Kaynaşma oyunları
3	Öz-farkındalık	Kendini kontrol etme, problemlere mantıksal çözümler bulma	Çeşitli materyallerle oyunlar oluşturma
4	Öz-yönetim	Duyguları kontrol etme, hedef belirleme	Çeşitli materyallerle oyunlar oluşturma
5	Öz-yönetim	Kazanma-kaybetme duygularını kontrol etme, kendi kendini düzenleme	Bağımsız çalışma programı hazırlama
6	Sorumlu karar verme	Kendi kendine motive olma, kendine güvenme ve kararlarında sorumluluk alma	Eğitsel oyun oluşturma
7	Sorumlu karar verme	Problem çözme, karar verme, sonucu değerlendirme	Eğitsel oyunu bir başkasına öğretme
8	İlişki yönetimi	İlişki kurma, ilişkiyi sürdürme	Eğitsel oyunu grup olarak öğrenme
9	İlişki yönetimi	İş birliği yapma, aktif dinleme, çatışmayı müzakere etme	Grup halinde eğitsel oyun oluşturma
10	Sosyal farkındalık	Farklılıkları tanıma, yaratıcılık, kendini ifade etme ve iş birliği	Oluşturduğu eğitsel oyunu oynatabilme
11	Sosyal farkındalık	Sosyal farkındalık, iş birliği, empati kurma	Çeşitli materyallerle oluşturulan eğitsel oyunu birbirine öğretme
12	Sosyal farkındalık	Sosyal farkındalık, iş birliği, kendini ifade etme	Grup ve güven oluşturma oyunları

Dersler SEL seviyelerine göre düzenlenmiştir. Derse başlamadan önce ders konusuyla ilgili 10 dakika farkındalık zamanı oluşturulmuştur. Daha sonra eğitsel oyun esnasında konuyla ilgili fiziksel etkinlikler yaptırılmıştır. Etkinliklerin sonunda grup toplantısı yapılmış, öğrencilerin o günkü konuyla ilgili farkındalıkları artırılmaya çalışılmıştır ve düşüncelerini ifade etmelerine fırsat verilmiştir. Her dersin sonunda ise öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir.

Araştırma öncesinde, Gazi Üniversitesi Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Komisyonundan (17.01.2018-121) ve tüm öğrencilerden onay alınmıştır. Araştırmanın içeriği ve sahip oldukları haklar konusunda öğrencilere gerekli bilgiler verilerek, katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

2.6. Veri Analizi

Verilerin analizinde, DSEC-S'den elde edilen ön-test ve son-test puanlarının tanımlayıcı istatistikleri için standart sapma ve ortalama analizi; grupların Varyans eşitliğinin belirlenmesi için One-way ANOVA analizi; grupların ön-test puanları kontrol edilerek son-test puanları arasında farklılaşma olup olmadığının belirlenmesi için One-way ANCOVA analizi; yansıtıcı günlük değerlendirme formu istatistiği için yüzdelik analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır. SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Öğrencilerin DSEC-S'den aldıkları ön-test toplam puanların çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ve +1 aralığında olduğu tespit edilmiş ve verilerin normal dağıldığı gözlemlenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Skewness ve Kurtosis değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. DSEC-S'in Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Değişkenler	N		Skewness		Kurtosis	
		İstatistik	İstatistik	Std.Hata	İstatistik	Std.Hata	
Ön test	Deney	38	.479	.288	-.178	.436	
	Kontrol	37	.289	.291	-.527	.442	
Son test	Deney	38	.658	.288	-.624	.436	
	Kontrol	37	.462	.291	-.461	.442	

$p < .05$

DSEC-S son-test toplam puanlarına göre, deney grubundaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinde artış olduğu, kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinde ise çok az düzeyde artış olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin gruplara göre ön-test puanları kontrol edildiğinde son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla One-way ANCOVA analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. DSEC-S'in One-Way ANCOVA sonuçları

Kaynak	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	n ²
Düzeltilmiş model	4758.80	2	2173.43	6.567	.005	.161
Kesişim	32643.31	1	21835.32	52.212	.000	.473
Öntest	3289.33	1	2189.24	6.564	.022	.088
Grup	3209.17	1	2209.17	6.637	.021*	.090
Hata	23468.59	75	509.71			
Toplam	989033.00	60				
Düzeltilmiş toplam	308009.50	59				

$p < .05^*$, Bağımlı değişken: son-test

Tablo 4'e göre, DSEC-S öntest toplam puanları kontrol edilip son-test toplam puanlarına bakıldığında; gruplara göre $[F(1, 75) = 6.637, p < .05]$ grupların aldıkları puanlar arasında sosyal-duygusal öğrenme beceri düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bonferroni testi sonuçlarına göre, deney grubu ($X = 42.46$) ve kontrol grubunun ($X = 38.89$) son-test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Kinnear ve Gray'ın (1999) sınıflamasına göre, deney grubundaki ($n^2 = .091$) ortak etkide sosyal-duygusal öğrenme becerilerine ilişkin etki faktörünün oldukça yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

3.1. Günlük Yansıtıcı Değerlendirme Formuna İlişkin Bulgular

Öğrencilerin 12 hafta boyunca her dersin sonunda sosyal-duygusal öğrenme becerilerine yönelik işaretledikleri değerlendirmeler aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Sorumluluk-karar verme

Öğrencilerin sorumluluk-karar verme davranışı ile ilgili "Arkadaşımı etkileyen önemli bir karar aldım" ve "Kendimi etkileyen önemli bir karar aldım" şeklindeki ifadelerle göre, öğrencilerin sorumluluk-karar verme davranışının % 68'den başlayıp % 77'ye ulaştığı görülmektedir. Öğrencilerin sorumluluk-karar verme davranışında toplamda % 9'luk artış olduğu tespit edilmiştir.

3.1.2. Öz farkındalık

Öğrencilerin öz farkındalık davranışı ile ilgili “Bir konu hakkındaki duygu ve düşüncemin davranışımı ne yönde etkilediğinin farkına vardım” ve “Güçlü ya da zayıf olduğum bir davranışımı değerlendirerek davranışımın ortaya çıkardığı sonucu kabullendim” şeklindeki ifadelerle göre, öğrencilerin öz farkındalık davranışının % 39’dan başlayıp 6. ders % 61’e ulaştığı, en son ders ise % 69 ile sonlandığı görülmektedir. Öğrencilerin öz farkındalık davranışında toplamda % 22’lik artış olduğu tespit edilmiştir.

3.1.3. İlişki becerileri

Öğrencilerin ilişki becerileri davranışı ile ilgili “Arkadaşımla birlikte bir çalışma yaptım” ve “Başkasına bir konuda yardımcı oldum” şeklindeki ifadelerle göre, öğrencilerin ilişki becerileri davranışının % 76’dan başlayıp % 86’ya ulaştığı görülmektedir. Öğrencilerin ilişki becerileri davranışında toplamda % 10’luk artış olduğu tespit edilmiştir.

3.1.4. Sosyal farkındalık

Öğrencilerin sosyal farkındalık davranışı ile ilgili “Arkadaşımla birlikte bir çalışma yaptım” ve “Başkasına bir konuda yardımcı oldum” şeklindeki ifadelerle göre, öğrencilerin sosyal farkındalık davranışının % 57’den başlayıp % 69’a ulaştığı görülmektedir. Öğrencilerin sosyal farkındalık davranışında toplamda % 12’lik artış olduğu tespit edilmiştir.

3.1.5. Öz yönetim

Öğrencilerin öz yönetim davranışı ile ilgili “Arkadaşımla karşı davranışlarımı kontrol ettim” ve “Bir hedefime ulaşmak için kendimi zorladım, motive ettim” şeklindeki ifadelerle göre, öğrencilerin öz yönetim davranışının % 63’ten başlayıp % 71’e ulaştığı görülmektedir. Öğrencilerin öz yönetim davranışında toplamda % 8’lik artış olduğu tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada öğrencilere 12 hafta boyunca SEL tabanlı eğitsel oyunlar verilmiş ve eğitsel oyunların öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, SEL tabanlı eğitsel oyunların üniversite öğrencilerinin SEL becerilerinin gelişiminde etkili olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerine uygulanan SEL tabanlı eğitsel oyunlar programının yapılacak diğer çalışmalara örnek olacağı düşünülmektedir. Yeterli hizmet alamayan, psikolojik, sosyal-duygusal desteğe ihtiyacı olan yetişkinler üzerinde SEL tabanlı fiziksel aktivite programları uygulanabilir. Dolayısıyla bu çalışma, SEL becerilerinin geliştirilmesine ihtiyacı olan yetişkinlerin bu tarz programlara katılmasının önemli olduğunu da göstermektedir. Ayrıca bu çalışma, farklı şehirlerden gelen, farklı etnik kökenlere sahip, kültürel farklılıkları olan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerden çeşitli materyallerle oyunlar oluşturmaları ve diğer öğrencilere öğretmeleri istenmiştir. Bu tarz programlarda içeriğe önem verilmelidir. SEL tabanlı eğitsel oyunlardan elde edilen sonuçlar, bir gruba veya topluluğa olan adaptasyonun sağlanmasında önemli olduğunu göstermektedir. Ek olarak bu çalışma, SEL’in fiziksel aktivite ile olumlu sonuçlar verdiğini göstermektedir. Fiziksel aktivite ve sporla ilgili derslerde SEL’i uygulamak isteyen eğitim kurumları için olumlu kanıtlar sunmaktadır. Son olarak bu çalışma, fiziksel aktivite ve eğitim yoluyla verilen SEL eğitimlerinin yetişkinler üzerinde daha çekici ve motive edici olabileceğini gösterebilir.

DSEC-S son-test toplam puanlarına göre, deney grubundaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinde artış olduğu, kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinde ise çok az düzeyde artış olduğu görülmektedir. Dolayısıyla SEL tabanlı eğitsel oyunların üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişiminde etkisi olduğu ifade edilebilir. DSEC-S, alt boyutlara göre incelendiğinde; deney grubunda tüm alt boyutlarda artış olduğu; kontrol grubunda karar alma ve ilişki becerileri alt boyutlarında artış, öz yönetim ve sosyal farkındalık alt boyutlarında çok az oranda düşüş olduğu görülmektedir. Dolayısıyla SEL tabanlı eğitsel oyunların üniversite öğrencilerinin öz yönetim, öz farkındalık, sorumluluk-karar verme, ilişki becerileri ve sosyal farkındalık davranışlarını geliştirdiği belirtilebilir. Yüksel (1997) yaptığı bir çalışmada, sosyal beceri eğitimi programına katılan üniversite öğrencilerinin, programa katılmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin SEL becerisi puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ve deney grubunun SEL becerisi puanları üzerindeki ortak etkinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla SEL tabanlı eğitsel oyunlar öğretiminin öğrencilerin SEL becerilerinin gelişmesinde etkili olmaktadır. Bu çalışma da eğitsel oyunlar öğretimi sosyal-duygusal becerilerin gelişimine katkı sağladığını göstermektedir.

Öğrencilerden her dersin sonunda sosyal-duygusal öğrenme davranışlarıyla ilgili kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre, öğrencilerin sorumluluk-karar verme davranışında % 9, öz farkındalık davranışında % 22, ilişki becerileri davranışında % 10, sosyal farkındalık davranışında % 12 ve öz yönetim davranışında % 8 oranında artış olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin davranışlarını nasıl etkilediğini anlama, başkalarına karşı davranışlarını kontrol etme, hedefe ulaşmak için çaba gösterme, önemli kararlar alabilme, başkasına yardımcı olma, başkalarıyla birlikte çalışma yapabilme, empati kurma, bireysel farklılıklara saygı duyma, problem çözme gibi davranışlarında gelişme olduğu görülmektedir. Bu çalışmada en fazla gelişmenin öz farkındalık davranışında, en az gelişmenin ise öz yönetim davranışında olduğu belirlenmiştir. Goleman (1995), Mayer ve Salovey (1990)'e göre, duyguları yönetmek, duygusal aşırı yüklenmeyi ve ağır rahatsızlığı önleyecek şekilde duyguları düzenleme ve denetleme yeteneğidir. Bu bağlamda öğrencilerin stres yönetimi, öz-disiplin, kendini motive etme, organizasyon becerilerini geliştirme, hedef belirleme gibi davranışlarının seviyesini yükseltmeye yönelik etkinliklerin yoğunluğu artırılabilir.

Bu çalışmada, sadece üniversite öğrencilerine SEL tabanlı eğitsel oyunlar uygulanmış ve öğretimin öğrencilerin SEL becerileri üzerindeki etkisine odaklanılmıştır. Gelecek çalışmalar, farklı yaş gruplarında, farklı parametrelerle (öznel iyi oluş, öz yeterlik, tutum, bireysel-sosyal sorumluluk vb.) ve farklı SEL tabanlı fiziksel aktivite programları geliştirilerek yapılabilir.

5. ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonuçları, üniversite öğrencilerinin de SEL becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere ihtiyacı olduğunu işaret etmektedir. Ebeveynleriyle, öğretmenlerle, arkadaşlarıyla iletişimi iyi olan, ihtiyaçları doğru şekilde karşılanan, yeterli ölçüde bir sosyal ortama sahip olan gençlerin gerek duygusal gerekse sosyal becerilerinin sağlıklı gelişeceğini göstermektedir. Eğitimin bir bütün olduğu düşünüldüğünde, bireylerin eğitim-öğretim yaşamı boyunca sadece akademik-bilişsel boyutta değil, sosyal-duygusal boyutlarına da dokunmak gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla akademisyenlerin öğrencilerle akademik iletişimde bulunmanın yanı sıra, sosyal iletişimde bulunmaları, sosyal-duygusal becerileri geliştirmeye yönelik aktivitelerle derslerini çeşitlendirmeleri oldukça önemlidir. Üniversitelerde öğrencilere doğayla, toplumla, çevreyle, akranlarıyla etkileşim kurabilecekleri ortamlar sağlanmalıdır. Bu ortamlarda paylaşma, yardımlaşma, empati kurma, hedef belirleme, takım çalışması yapma, sosyalleşme, iletişim kurma gibi davranışları deneyimleyecekleri etkinlikler düzenlenmelidir. Üniversitelerde SEL becerilerini geliştirmeye yönelik programlar oluşturulmalı, bu programlar haftalık ders saatleri içine yerleştirilmelidir. Üniversitelerde SEL programlarının daha çekici ve motive edici olabilmesi için fiziksel aktivite ya da sanatsal etkinliklerle birlikte (dans, resim, müzik, tiyatro, vb.) planlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Akandere, M. (2003). Eğitici Okul Oyunları. Ankara: Nobel. s.12.

Burke, M. (2012). *Academic, Social, and Emotional Needs in a Middle Grades Reform Initiative*. RMLE Online-Volume 35, No. 6.

Büyüköztürk, Ş. (2019). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum*. (25. bs.). Pegem Akademi.

Camiré, M., Forneris, T., Trudel, P., Bernard, D. (2011). Strategies for helping coaches facilitate positive youth development through sport. *Journal of sport psychology in action*, 2(2), 92-99.

Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2012). *2013 CASEL guide: Effective social and emotional learning programs*. Preschool and elementary school edition. Chicago, IL: CASEL

Danish, S., Forneris, T., Hodge, K., Heke, I. (2004). *Enhancing youth development through sport*. World Leisure Journal, 46(3), 38-49.

Durlak, J.A., Weissberg, R.P., Taylor, R.D. Dymnicki, A. (2011). *Enhancing Students' Social And Emotional Development Promotes Success In School: Results Of A Meta-Analysis*. Child Development 82(1):405-32 · February 2011 with 7,204 Reads, DOI: 10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x · Source: PubMed.

Elias, M.J. (2003). *Academic and Social-Emotional Learning*. International Academy of Education (IAE) Educational Practices Series-11.

Elias, M. J., O'Brien, M. U., Weissberg, R. P. (2006). Transformative leadership for social-emotional learning. *Principal Leadership*, 7(4), 10–13.

Fraser-Thomas, J., Côté, J., Deakin, J. (2008). *Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport*. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(5), 645-662.

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. Bantam Books, Inc.

Gürcan, A., Özhan, S., Uslu, R. (2008). *Dijital Oyunlar ve Çocuklar Üzerine Etkisi*. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara.

Kam, C.M., Greenberg, M., Kusche, C. (2004). *Sustained Effects of the PATHS Curriculum on the Social and Psychological Adjustment of Children in Special Education*. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 12(2), 66-78.

Malecki, C. K., Elliot, S. N. (2002). *Children's social behaviors as predictors of academic achievement: A longitudinal analysis*. *School Psychology Quarterly*, 17, 1–23. <https://doi.org/10.1521/scpq.17.1.1.19902>

Mantz, L. S., Bear, G. G., Yang, C., Harris, A. (2016). *Delaware social-emotional competency scale (DSECS-S): Evidence of validity and reliability*. *Child Ind Res*. October 2016. <https://doi.org/10.1007/s12187-016-9427-6>.

Neil, H., Lendrum, A., Wigelsworth, M., Afroditi, K. (2009). *Implementation of primary social and emotional aspects of learning small groupwork: A qualitative study*. *Pastoral Care in Education*, 27(3), 219-239.

Osher, D., Cantor, P., Berg, J., Rose, T., Steyer, L. (2017). *The science of learning and development*. Washington, DC: American Institutes for Research, Turnaround for Children, The Opportunity Institute, The Learning Policy Institutes, Education Counsel.

Payton, J. W., Wardlaw, D. M., Graczyk, P. A., Bloodworth, M. R., Tompsett, C. J., Weissberg, R. P. (2000). *Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behavior in children and youth*. *Journal of School Health*, 70(5), 179–185.

Richardson, J. (2000). *ICT Implementation in Education: an Analysis of Implementation Strategies in Australia, Canada, Finland and Israel*. Ministry of Education, Luxembourg.

Salovey, P., Mayer, J. D. (1990). *Emotional intelligence. Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211. doi:0.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG

Tabachnick, B., Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th international ed. cover edn). Thousand Oaks, NJ: Sage Publications.

Walter, O. (2009). *“Role reversal” approach: promoting conceptualization abilities*. *International Journal of Learning* 16(9):433-449.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, E., Şimşek, Ü., Araz, H. (2016). *Dolaşım sistemi konusunda eğitsel oyun yönteminin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarı ve fen öğrenimi motivasyonu üzerine etkisi*. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), 20-32.

Yüksel, G. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Zins, J. E., Weissberg, R., Wang, M. C., Walberg, H. J. (2004). *Building academic success on social and emotional learning: What does the research say?* New York: Columbia University Teachers College Press.

